

Jak se v Centru transferu technologií AV ČR brousí z kamene diamant

22.11.2022 - Luděk Svoboda a Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Pro vědce může s jistou nadsázkou znamenat úspěšný transfer to, co pro klenotníka diamant, král všech drahokamů.

Převedení základního výzkumu do praxe je totiž obdobně jako broušení diamantu leckdy náročné. Na konci se ale může stát zářivou ozdobou vědcova bádání. Aby vědci při uplatňování výzkumů nenarazili na byrokratickou realitu tvrdosti desátého stupně Mohsovy stupnice, obracejí se na Centrum transferu technologií AV ČR – CeTTAV. Od letoška stojí v jeho čele Martin Smekal.

Vedení CeTTAV jste se ujal na začátku letošního roku. Co vás přivedlo do Akademie věd ČR?

Perspektiva toho, že můžu přispět k uplatňování vědeckých výsledků v praxi. Zároveň mě přesvědčilo, že vedení Akademie věd vnímá transfer jako strategickou prioritu.

Jak vypadá z pohledu transferáře ideální vědec?

Sympatický člověk, který dělá vše, co mu transferář nalajnuje. Plní termíny a zazáří, když ho uvidí... Ale vážně – jako ideálního vědce vnímáme každého, kdo si cení své práce a má zájem, aby jeho výsledky našly využití v komerční sféře. Zároveň chápe, že potřebuje pomoc od někoho, kdo se orientuje v právním, obchodním i ekonomickém bludišti.

Měli by vědci myslet na transfer ještě dříve, než „otevřou dveře“ své laboratoře nebo badatelný?

Nemyslím si, že by nutně museli myslet na transfer už na začátku výzkumu. Měli by si ale uvědomit, jak jejich specializace navazuje v relevantních oborech na praktické potřeby nebo dlouhodobé trendy. Kolegové-vědci, s nimiž se setkávám, tuto vizi mají. Vědí, jak mohou být jejich výzkumy užitečné.

CeTTAV zajišťuje pro pracoviště různé činnosti - které jsou nejdůležitější?

Chceme, aby vědci byli s naší podporou lépe připraveni uplatnit své výzkumy. Zprostředkováváme jim proto také finanční podporu, která v různých fázích rozvoje technologií a znalostí umožní, aby se výsledky jejich výzkumů prosadily. Pomůžeme se získáním peněz na sestavení prototypu, úhrady nákladů na testování, nábor nových členů týmu, kteří mají na starosti komercializaci, nebo vyhledáním investorů pro založení a rozjezd spin-off společnosti.

Komu jste už například pomohli?

Dlouhodobě spolupracujeme s ústavami nejen v Praze, ale po celém Česku. Zmíním třeba Ústav přístrojové techniky, Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského a Ústav struktury a mechaniky hornin. Pomáháme ale i dalším pracovištím.

Jsou to tedy tyto důvody, proč by měl transfer vědce zajímat...

Transfer je – pokud na něj jdeme správně – naplněním a oceněním práce každého vědce. Nejde jen o peníze, ale o skutečné zhodnocení jeho výzkumu. Dobře se to ukázalo při pandemii covidu-19. Výsledky z dílny Akademie věd se tehdy výrazně uplatnily.

A z pohledu investora?

Úspěšným transferem může získat významné finanční prostředky. Ať už podílem na příjmech z

licenčních poplatků, nebo zhodnocením společnosti, která s úspěšnou technologií podniká.

Martin Smekal vede CeTTAV od začátku letošního roku. (CC)

Zmiňoval jste spin-off společnosti. Jak fungují v akademickém prostředí?

Založení společnosti, aby se uplatnila technologie, je jednou z cest. V některých oborech jde o preferovanou cestu, i když není jednodušší ani rychlejší. V Akademii věd zkušenosti se zakládáním spin-off společností máme. CeTTAV se letos zapojil do několika projektů. Jde o technologie, které mohou dosáhnout mezinárodního úspěchu s celosvětovým dopadem. Chceme, aby i další pracoviště a týmy tento způsob transferu viděly jako jednu z možných variant.

Nemají ale pracoviště ze zakládání spin-off firem někdy obavy?

Máte pravdu. Jejich postoj bohužel vychází ze strachu z neznámého. Částečně i určité nepřehlednosti pravidel, jež se zakládáním společnosti souvisejí. Ve spolupráci s kolegy z Kanceláře Akademie věd, například Majetkovou komisí a Kontrolním odborem, připravujeme návody a další podklady, jak případné zakládání spin-off firem pracovištěm zjednodušit.

Na co zaměřujete školení a workshopy?

Školení organizujeme nejen pro vědce, ale pro všechny kolegy, kteří v Akademii věd transfer podporují. Ukazujeme jim, co uvádění výsledků do praxe obnáší a jaká rizika s sebou může nést.

Jaká například?

Každá snaha o transfer nemusí být úspěšná. Problém je, že nedotažení transferu mnozí vnímají jako neúspěch. Vědci proto mají obavu se o něj vůbec pokoušet. Samostatnou kapitolou je případné riziko kriminalizace.

Co tím myslíte?

Možná kriminalizace souvisí hlavně s odpovědností, kterou mají vedoucí pracovníci ústavů při správě majetku. Když se ale transfer provede správně, rizika ve skutečnosti nepřinášejí. Spíše jde o neopodstatněný strach z neznámého.

Propojení výzkumu s praxí je většinou běh na dlouhou trať. Může CeTTAV urychlit cestu výsledků z laboratoří?

Pokaždé nelze uvedení vynálezu do praxe urychlit. Pomůžeme ale s naplánováním nejefektivnějšího postupu. Máme zkušenosti a umíme se vyhnout slepým uličkám nebo nepříjemným překvapením, jež vyplývají z nevědomosti. Například z neznalosti očekávání partnerů nebo interních postupů a požadavků souvisejících se schvalováním na pracovišti nebo ve vedení Akademie věd.

Na jakých projektech CeTTAV pracuje, jaké postavení v transferu mají humanitní vědy a podporují je Evropská unie i Česká republika dostatečně? Přečtěte si celý rozhovor v časopise *AB / Akademický bulletin*.

Ing. Martin Smekal

Vedení CeTTAV se ujal letos s vizí posílit jeho status a důležitost nejen v Akademii věd ČR, ale také v prostředí České republiky a střední Evropy. Působil na různých pozicích velké čtyřky poradenských firem. V posledních deseti letech uplatňoval zkušenosti na manažerských postech ve společnostech zaměřených na inovace a digitalizaci. Založil a vedl firmy poskytující ICT služby.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Jak-se-v-Centru-transferu-technologie-AV-CR-brousi-z-kamene-diamant>